

АРХІТЕКТУРА ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Долеско С.В.

аспірантка,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ СИНЬОГО ТА ЖОВТОГО КОЛЬОРУ В ОДЯЗІ УКРАЇНЦІВ В ПЕРІОД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2022 Р.)

В українському народному мистецтві мова кольору відіграє провідну роль. Це частина художньо-естетичного мислення народу, пов'язаного з історією, матеріальною й духовною культурою тощо. Власне, в символіці й семантиці закодований світогляд українського народу, його ментальності. В умовах глобалізаційних процесів та в умовах військової агресії Росії проти України, для українського народу вкрай необхідним є відстоювання власної самобутності через збереження національних ознак. У тому числі, й привернення уваги до синього й жовтого кольору як національної символіки, що стала патріотичним репрезентантом національної свідомості.

У цьому контексті, висвітленню питання національної ідентичності, де приділено увагу кольорам, присвятили свої праці Л. Ходанич, Я. Грицак, К. Іващенко, М. Пірен, М. Войтович, В. Сергійчук, В. Середа, О. Стегній, Н. Черниш. Питання семантики кольору в контексті вишивки українського народу вивчали Т. Домненко та Т. Зіненко [4]. Але аспекти національної ідентичності українців через синій та жовтий колір в умовах російсько-української війни досі не було досліджено.

Національна символіка – це історія становлення нації, це ті культурні смисли, цінності, образне втілення ідей та ідеалів, якими живе людина і якими зумовлюється розвиток і життєстійкість нації. Символічного значення історично набули й синій та жовтий кольори. Дослідження його смислу, формування та змін національної символіки знаходиться в постійному полі зору вітчизняних науковців. Зокрема, таких як Н. Арутюнова, А. Гречило, Т. Космеда, С. Білоконь, С. Єрмоленко, К. Гломозда, Л. Мельник, Л. Пустовіт, В. Сиротіна, М. Дмитренко, М. Філон та ін.

Тож, кольори є вагомими і значущими національними символами, оскільки акумулюють в собі історико-культурний шлях народу, формують сучасність та закладають фундамент майбутнього збереження нації. Особливо помітними кольорами на українських державницьких атрибутів в різні періоди були жовтий, блакитний, малиновий й червоний: герб міста Львова мав жовто-блакитний колір (XIII ст.), козацькі військові прапори теж були жовтого і блакитного кольору або малинового (червоного).

Однак, найбільш значущі події в становленні нації відбувалися переважно під прапором жовтого і синього кольору. 22 березня 2018 р. Українською Центральною Радою в Києві за ініціативи М. Грушевського було прийнято жовто-блакитний прапор як національний символ, але гетьман П. Скоропадський змінив розташування кольорів на блакитно-жовтий, яким він і дійшов до наших днів. Дискусії про послідовність розташування кольорів та їх значення не вщухають і по нині. Думки різняться, але переважно у суспільстві дискутують щодо розміщення кольорів та їх значення, але мова про будь-якій зміни в цій системі не йдеться [5].

Незважаючи на різні думки щодо розташування кольорів, усі українці з глибокою шаною ставляться до державного символу. Із 2004 р. в Україні започаткований День Державного Прапора. Ця подія одразу знайшла підтримку в суспільстві як можливість вшанування історії українського державотворення, державної символіки тощо.

Слід сказати, що колір завжди розкривається в аспекті суспільно-політичних та історичних процесів, до яких належить і російсько-українська війна (з 2014 р. і на момент написання даного дослідження). У моменти таких потрясінь і трагедій українці готові самостійно знайти пояснення кольорам та застосовувати їх в своєму житті, не лише як кольори прапору. Переважно в суспільстві жовтий колір сприймається як символ радості, свободи, щастя. Часто його ототожнюють із божественним сонячним світлом, кольором ниви та золотом. Синій – як небесна блакить, чисте мирне небо. А одяг – це, передусім те, що людина хоче транслювати суспільству [3].

Із початком російсько-української війни люди по всьому світу почали масово підтримувати нашу країну, одягаючись в речі кольорів національного прапора України. Першими на знак підтримки відреагували інтернет-блогери та дизайнери які в той час (особливо, з 24 лютого 2022 р.) брали участь у Тижні моди в Мілані (Італія). Велике

значення мали публікації лідерів суспільної думки з багатомільйонною аудиторією в соціальній мережі Інстаграм, які продемонстрували свою солідарність з українським народом, вдягнувши одяг синього і жовтого кольору.

Із перших днів війни символічні для України кольори – синій та жовтий як символи єдності, сили та патріотизму українського народу – стали найпопулярнішими не лише в нашій країні, але й цілому світі. Війна в Україні безперечно змінила відношення людей до речей в яких поєднується жовтий, синій колір. Це вже не данина моді, а знак підтримки Україні. Тож, синій та жовтий колір в одязі став не лише модним трендом 2022 р., але й протестом проти війни і підтримкою українського народу.

Наступною яскравою сторінкою демонстрацією підтримки українців у їх праві на мир став Канський кінофестиваль (27 травня 2022 р.). У вбранні з кольорами національного прапора України на червону доріжку вийшли світові знаменитості Тільда Свінтон, Шерон Стоун, Саша Рей та інші [1].

Данська блогерка Емілі Сіндлев з хлопцем, американсько-українська акторка Міла Йолович з донькою, румунські акторки Мара Бугарін та Мара Вікол та інші створили парні образи в стилі кольорів українського прапора. Українські бренди, особливо з початком війни в 2022 р., встигли представити чимало виробів (одяг, прикраси, сумки, взуття тощо) з елементами українського етностилю в синіх (або блакитних) та жовтих кольорах, які гармонійно поєднані між собою. Серед них – «Твоє намисто», «Мережка», «VERYNJE», «Етнодім».

Найшвидшою та найдоступнішою відповіддю на підвищений попит на одяг в жовто-блакитних кольорах стали футболки від українських виробників. Катя Осадча та Леся Нікітюк обрали їх для публікацій на своїх сторінках у соціальних мережах, а зіркова пана Потап і Настя Каменських на премію Latin American Music Awards не лише були вбрані у національні кольори, але й підсилили емоційний флеш-моб прапором України.

І якщо світові знаменитості обирають жовтий і блакитний колір виключно на публічні заходи в знак підтримки України, то в гардеробі українців такий кольоровий вибір став повсякденним. Особливо це помітно на людях, які були вимушені залишити свій дім і виїхати за кордон. Так, синій і жовтий колір став одним з основних критеріїв вибору святкових вишиванок, костюмів, хусточок, взуття, сережок, сумок та інших речей, які доповнюють образ та є дуже символічними.

Підсумовуючи все вищезазначене, стає очевидним, що українська національна символіка, до якої належать синій та жовтий кольори, динамічно розвивалася протягом історії становлення державності та утвердилася зі здобуттям незалежності України. Слід зазначити, що у векторі глобалізації та військової агресії Росії проти України постає загроза втрати національної самобутності. Тож, зростання інтересу до використання у вбранні українців синього й жовтого кольорів є закономірним, вкрай необхідним та сприяє зростанню патріотизму, згуртованості й рівня національної самоідентифікації українців у світі.

Список використаних джерел:

1. Блакитно-жовта мода в Каннах: як відомі зірки підтримали Україну на знаменитому кінофестивалі. 24 Канал. URL: https://lifestyle.24tv.ua/fashion/blakitno-zhovta-moda-kannah-yak-vidomi-zirki-pidtrimali-ukrayinu_n1989012 (дата звернення: 21.07.2022).
2. Войтович В. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 664 с.
3. Долеско С. Народне мистецтво та сучасна мода в культурній глобалізації. Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство : матеріали Міжнар. симпоз., м. Київ, 6 черв. 2019 р. Київ, 2019. С. 403.
4. Домненко Т., Зіненко Т. Семантика кольору в контексті культури української вишивки. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2016. № 43(1). С. 141–146. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2016_43\(1\)__22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2016_43(1)__22) (дата звернення: 18.07.2022).
5. Історична правда. Український парад у столиці Росії. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/08/20/156103/> (дата звернення: 21.07.2022).